

Established that customs procedures are investigated to determine the Global Competitiveness Index, Logistics Performance Index, processing report «Doing Business», Index of Trade Facilitation and customs procedures for evaluation using the Customs Code.

customs procedures, international indices, benchmarking, index score

Одержано 28.03.14

УДК 342.951:351.713 (4+477)

Т.В. Руда, канд. екон. наук, ст.наук. спів.

Державний науково-дослідний інститут митної справи, м. Хмельницький

Особливості імплементації положень Кіотської конвенції у вітчизняну практику здійснення митної справи

У статті проаналізовано основні положення Кіотської конвенції з позиції їх імплементації в українське митне законодавство. Проаналізовано митну термінологію, наведену у Загальному додатку Кіотської конвенції та наведено задекларовані у ній основні напрями спрощення митних процедур. Окрім того, в статті окреслено основні проблемні моменти на шляху узгодження українського та міжнародного митного законодавства та визначено практичні напрацювання у даній сфері.

кіотська конвенція, гармонізація, спрощення митних процедур, митні формальності, митне оформлення, митний контроль, статус уповноваженого економічного оператора

Т.В. Руда, канд. екон. наук, ст. научн. сотр.

Государственный научно-исследовательский институт таможенного дела, г. Хмельницкий

Особенности имплементации положений киотской конвенции в отечественную практику осуществления таможенного дела

В статье проанализированы основные положения Киотской конвенции с позиции их имплементации в украинском таможенном законодательстве. Проанализировано таможенную терминологию, приведенную в Генеральном приложении Киотской конвенции и приведены задекларированные в ней основные направления упрощения таможенных процедур. Кроме того, в статье обозначены основные проблемные моменты на пути согласования украинского и международного таможенного законодательства и определены практические наработки в данной сфере.

киотская конвенция, гармонизация, упрощение таможенных процедур, таможенные формальности, таможенное оформление, таможенный контроль, статус уполномоченного экономического оператора

Постановка проблеми. За умов глобалізації економічних процесів інтеграційні зв'язки охоплюють все більше стратегічних аспектів здійснення зовнішньоекономічної діяльності. При цьому, особливої актуальності набуває питання гармонізації митної співпраці шляхом приведення до спільних стандартів митного законодавства. Враховуючи те, що митниця на сьогодні виступає одним із комунікативних елементів між державою та учасниками зовнішньоекономічної діяльності, то її дії можуть виступати як каталізатором, так і бар'єром у розвитку міжнародної співпраці. Виходячи із цього, на шляху до формування цивілізованого бізнес-середовища неодмінним кроком є інтеграція міжнародних стандартів у вітчизняну практику здійснення митної справи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні досить багато вчених досліджують проблематику уніфікації вітчизняного законодавства та міжнародних положень у митній сфері. На особливу увагу заслуговують праці: І.Г. Бережнюка, П.В. Пашка, С.С. Терещенка, С.І. Денисенка та ін. Проте, додаткового вивчення потребують практичні аспекти реалізації положень Кіотської конвенції в українських реаліях господарювання.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз основних положень Кіотської конвенції та окреслення проблемних моментів її інтеграції в українську нормативно-правову базу у сфері митної справи.

Виклад основного матеріалу. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото) є одним із базових міжнародних стандартів, що визначає принципи й основні напрями діяльності органів митного контролю у ракурсі уніфікації митного законодавства різних країн. Вона була прийнята у 1973 р. та переглянута у 1999 р. Україна ж приєдналась до її положень лише у 2006 р.

За своєю суттю Кіотська конвенція є сукупністю стандартних правил митного контролю і управління ризиками та має наступну структуру (рис. 1)

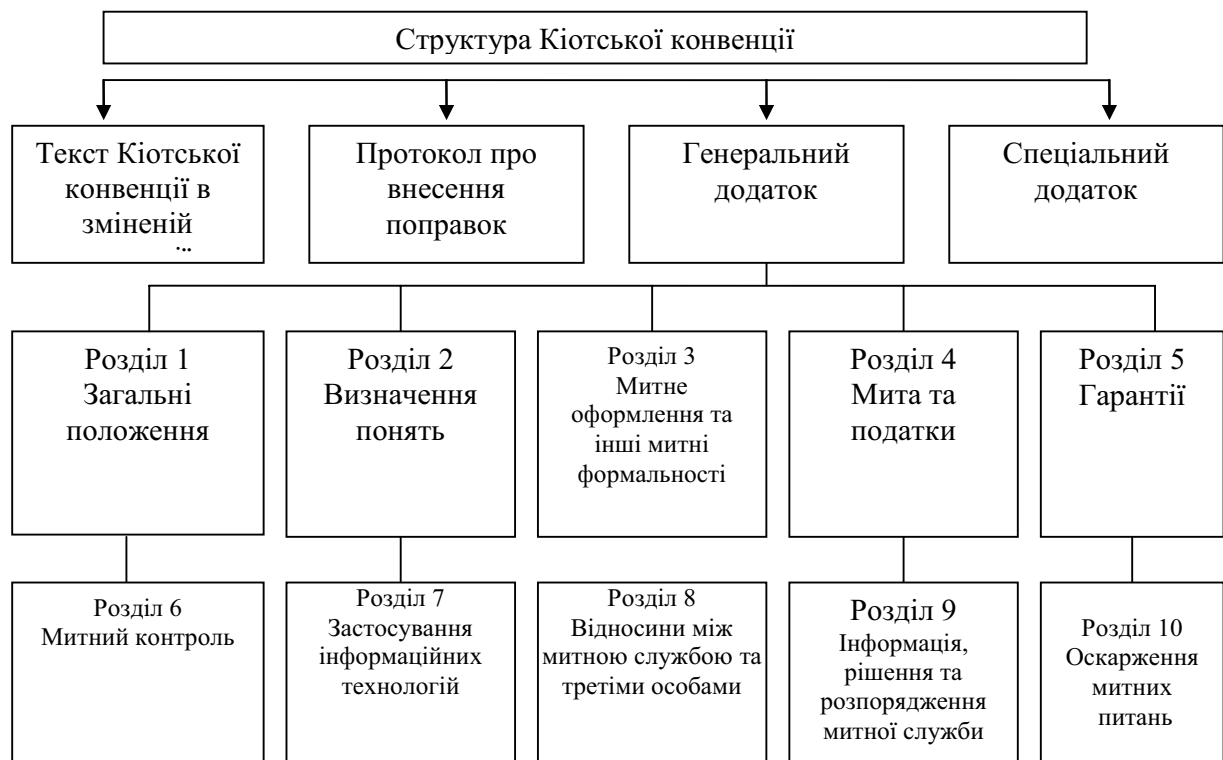

Рисунок 1 – Складові Кіотської конвенції [2]

Переглянута Кіотська конвенція, яка набрала чинності 3 лютого 2006 р. передбачає максимальне спрощення та гармонізацію митних процедур за рахунок активізації використання інформаційних технологій в процесі здійснення митної справи.

Аналізуючи положення Кіотської конвенції, доцільно відмітити, що у Загальному додатку визначено понятійний апарат митної справи (табл. 1).

Таблиця 1 – Митна термінологія наведена у Загальному додатку Кіотської конвенції

Поняття	Визначення
Митні формальності	сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митною службою з метою дотримання вимог митного законодавства
Митна процедура	-
Митне оформлення	здійснення митних формальностей, необхідних для випуску товарів у вільний обіг, з метою внутрішнього споживання, експорту чи переведення під інші митні режими
Митний контроль	сукупність заходів, що здійснюються митною службою з метою забезпечення дотримання митного законодавства
Митний режим	-

Теоретичний аналіз наведеної термінології дає можливість зробити наступні висновки. Незважаючи на те, що у самій назві задекларовано поняття „митні процедури” безпосередньо у тексті Конвенції та додатках до неї його сутність не розкривається. При цьому, досить детальним є визначення категорії „митні формальності”. Окрім того, трактуючи митне оформлення згадується про митні режими, сутність яких у Конвенції також не наводиться.

Як уже зазначалось, положення Кіотської конвенції ґрунтуються на спрощенні й гармонізації митних процедур за рахунок практичного застосування інформаційних технологій, а також співпраці між митними органами та учасниками зовнішньоекономічної діяльності й посиленні кадрового забезпечення митної служби.

Відповідно до Кіотської конвенції митна служба повинна встановлювати та підтримувати офіційні відносини консультативного характеру з учасниками зовнішньої торгівлі з метою розвитку співробітництва та сприяння їх участі у впровадженні найбільш ефективних методів роботи, що узгоджуються з національним законодавством та міжнародними договорами.

Договірні Сторони відповідно до Конвенції мають досягати спрощення і гармонізації митних процедур, у тому числі завдяки застосуванню таких принципів:

- здійснення програм, спрямованих на постійне вдосконалення і підвищення ефективності митних правил та процедур;
- застосування митних правил і процедур повинно бути передбачуваним, послідовним та прозорим;
- надання зацікавленим сторонам усієї необхідної інформації щодо законів, нормативно-правових та адміністративних актів з митного регулювання, митних правил і процедур;
- затвердження сучасних методів роботи, таких як система аналізу ризиків і методів контролю, який базується на аудиті, а також максимальне використання інформаційних технологій;
- співробітництво з іншими національними органами влади, митними службами інших держав і торговими співтовариствами у всіх випадках, коли це можливо;
- впровадження відповідних міжнародних стандартів;
- забезпечення безперешкодного доступу причетних сторін до процедур адміністративного та судового контролю [1].

Конвенція Кіото сприяє спрощенню торгівлі шляхом послідовного застосування принципів, що повинні бути використані митними адміністраціями:

- стандартизація і спрощення митних процедур;
- безперервний розвиток і вдосконалення технологій митного контролю;
- максимальне використання інформаційних технологій;
- зближення норм митного регулювання та інтересів світової торгівлі [1].

При здійсненні митного оформлення перевага повинна надаватись електронному декларуванню, що дозволяє в разі скоротити витрати на здійснення митних формальностей. У разі застосування автоматизованого митного оформлення формат декларації на товари, що подається митному органу електронним способом має базуватись на міжнародних стандартах електронного обміну даними. Інформація про товари, яка наводиться у декларації повинна бути обмеженою й адаптованою до її використання при нарахуванні й стягненні митних платежів, формуванні статистики та застосуванні митного законодавства. У випадку, коли у декларанта відсутня інформація для заповнення декларації він має право подати її неповну або попередню форму. При цьому, декларант бере на себе зобов'язання у визначений термін внести необхідні дані, але за таких умов митне оформлення не призупиняється.

Митна служба повинна визначитись із мінімальною кількістю копій та переліком супровідних документів для здійснення митних формальностей. Відмінною рисою є й те, що якщо на момент здійснення митних формальностей у декларанта відсутні певні документи із загальнообов'язкового переліку, проте, вони не є визначальними, митні органи дають дозвіл на їх додавання в ході здійснення митного оформлення протягом визначеного періоду. Окрім того, декларація може коригуватись до моменту початку огляду товарів та транспортних засобів.

Ще одним елементом, що безпосередньо спрямований на оптимізацію та спрощення митних процедур є надання можливості суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності подавати декларації на товари в будь-якому уповноваженому митному органі. Перевірка декларації на товари проводиться одночасно з її реєстрацією або в максимально короткий термін.

Митний контроль обмежується мінімумом митних процедур, необхідних для забезпечення дотримання митного законодавства й мінімізації ймовірності виникнення митних ризиків. При цьому, він повинен ґрунтуватись на практичному застосуванні системи управління ризиками, яка дасть змогу визначити осіб та товари, в тому числі транспортні засоби, що підлягають перевірці та ступінь такої перевірки. Окрім того, для підтримки системи управління ризиками, митною службою повинна бути прийнята стратегія, яка базується на системі засобів оцінки ймовірності недотримання законодавства.

Окрім того, в Кіотській конвенції передбачено принцип незастосування санкцій за помилки, які не є умисними. До того ж, загальним додатком Кіотської конвенції передбачено застосування спеціальних процедур для учасників зовнішньоекономічної діяльності, що мають статус уповноваженого економічного оператора, зокрема, використання ними даних комерційної документації для самостійного нарахування сум митних платежів, що підлягають сплаті.

Таким чином, узагальнюючи основні положення Конвенції доцільно відмітити, що, в першу чергу, вони орієнтовані на спрощення митних процедур для учасників зовнішньоекономічної діяльності, при цьому такі дії не повинні спричинити шкоду інтересам держави та суспільства щодо наповнення державного бюджету та захисту внутрішнього ринку. Незважаючи на декларування відповідності Митного кодексу, прийнятого 2012 р. міжнародним митним стандартам відмінність між вітчизняною та закордонною нормативно-правовою базою у сфері митної справи залишається досить суттєвою. Першим наріжним каменем є відсутність єдиної митної термінології,

внаслідок чого одні поняття замінюються іншими. До того ж, Україна у 2006 р. приєдналась лише до Протоколу Кіотської конвенції, таким чином, основні її положення довгий час залишались поза увагою.

Ще одним проблемним питанням є використання перекладних видань міжнародних стандартів при розробці вітчизняної митної законодавчої бази. Враховуючи неоднозначність зовнішньополітичного курсу країни чітко вираженими є намагання врахувати особливості побудови співпраці у митній сфері як із країнами Європейського союзу, так і з учасниками Митного союзу, що, у свою чергу, призводить до невпорядкованості положень та норм митного права.

Одним із стримуючих факторів є також відсутність належного фінансування для забезпечення митних органів необхідними інформаційними технологіями, низька фінансова та митна культура вітчизняних учасників зовнішньоекономічної діяльності, неефективна система інформаційного обміну між митницями і декларантами та ін.

Незважаючи на певні труднощі на шляху до інтеграції українського митного законодавства до міжнародних стандартів все ж таки можна виділити окремі позитивні зрушення. Зокрема, розроблено та затверджено механізм надання статусу уповноваженого економічного оператора, який за словами експертів дозволить вітчизняним підприємствам автоматично надавати митним службам заявлену митну вартість товарів, подаючи при цьому мінімальний пакет документів. Відповідно до розробленого механізму для отримання статусу уповноваженого економічного оператора підприємство повинно здійснювати зовнішньоекономічну діяльність не менше трьох років, відповідати вимогам у питаннях звітності, платоспроможності та стандартів безпеки. Практичне впровадження цього механізму дозволить забезпечити підтримку національного виробника й сприятиме розвитку міжнародної торгівлі. Зроблено певні кроки до активізації електронного декларування й взято орієнтир на побудову „електронної митниці”.

Поряд із цим, в першу чергу, на шляху до реформування митної справи в Україні та наближення її до міжнародних стандартів слід звернути увагу на модернізацію інформаційно-технологічного забезпечення в ракурсі узгодження програмного забезпечення декларантів та митних органів, удосконалення системи інформаційного обміну між митними органами й учасниками зовнішньоекономічної діяльності. Окрім того, необхідно виключити формальний підхід до реалізації положень Кіотської конвенції аби не допустити ситуації, коли всі вимоги дотримані, а очікувані результати відсутні. При цьому повинні бути забезпечені належні умови для спрощення митних процедур, зокрема необхідне фінансування та підвищення якісного рівня кадрового забезпечення. Саме фінансове забезпечення на сьогодні є чи не єдиним із домінуючих факторів, що стримує модернізацію митної служби в Україні.

Висновки. Таким чином, підсумовуючи усе вище викладене, доцільно зробити висновки про те, що положення Кіотської конвенції спрямовані на удосконалення комунікаційних зв'язків між митними структурами та учасниками зовнішньоекономічної діяльності, що має на меті спрощення, уніфікацію та скорочення витрат на здійснення митних процедур. Імплементация її положень у вітчизняну практику дасть змогу наблизити Україну до європейських стандартів господарювання й активізувати розвиток міжнародної співпраці.

Список літератури

1. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти [Текст] : монографія / І. Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2009. – 543 с.

2. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643/

Ruda Tatiana

State reseach institute of customs

Features implementing the provisions of the Kyoto Convention in domestic practice in customs matters

The aim of the paper is to analyze the main provisions of the Kyoto Convention and outline problematic issues of Ukrainian integration into the regulatory framework in the field of customs. This paper examines the main provisions of the Kyoto Convention on the position of their implementation to Ukrainian customs legislation. Customs analyzed the terminology given in the General Annex of the Kyoto Convention and declared it defined the main directions of the simplification of customs procedures. In addition, the article outlines the main bottlenecks in the way of harmonization of Ukrainian and international customs laws and identifies best practices in this area. According to the study, it is reasonable to conclude that the provisions of the Kyoto Convention aimed at improving communication links between customs authorities and economic operators that aims to simplify, unify and reduce the costs of customs procedures. Implementation of its provisions in domestic practice will help bring Ukraine closer to the European standards of management and enhance the development of international cooperation.

kyoto Convention, harmonization, simplification of customs procedures, customs clearance, customs clearance, customs control, the status of authorized economic operator

Одержано 15.04.14

УДК 339.542

В. А. Туржанський, доц., канд. екон. наук

Державний науково-дослідний інститут митної справи, м. Хмельницький

Спрощення митних процедур відповідно до Рамкових стандартів ВМО

У статті розкрито питання сутності й структури Рамкових стандартів безпеки та спрощення міжнародної торгівлі. Встановлено, що ефективне дотримання Рамкових стандартів ВМО дозволять суттєво спростити митні процедури щодо комплексного управління ланцюга постачання товарів; повноважень на перевірку вантажів; здійснення огляду із застосуванням сучасних технологій; надання попередньої електронної інформації; оцінки показників ефективності та безпеки.

митні процедури, Рамкові стандарти ВМО, уповноважений економічний оператор, «єдине вікно»

В. А. Туржанский, доц., канд. экон. наук

Государственный научно-исследовательский институт таможенного дела, г. Хмельницкий

Упрощение таможенных процедур в соответствии с Рамочными стандартами ВТО

В статье раскрыты вопросы сущности и структуры Рамочных стандартов безопасности и упрощения международной торговли. Установлено, что эффективное соблюдение Рамочных стандартов ВТО позволят существенно упростить таможенные процедуры по комплексному управлению цепи поставки товаров; полномочий на проверку грузов; осуществления осмотра с применением современных технологий; предоставление предварительной электронной информации; оценки показателей эффективности и безопасности.

таможенные процедуры, Рамочные стандарты ВТО, уполномоченный экономический оператор, «единое окно»